

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 08.12.2010, sp. zn. 31 Cdo 1385/2008, ECLI:CZ:NS:2010:31.CDO.1385.2008.1

Číslo: 65/2011

Právní věta: Spory o ochranu dobré pověsti právnické osoby projednávají a rozhodují v prvním stupni krajské soudy. Rozhodnutí Nejvyššího kontrolního úřadu (včetně jejich zveřejnění) nemohou sama o sobě představovat zásah do základního práva nebo svobody, ledaže by úřad překročil své zákonné kontrolní kompetence.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 08.12.2011

Spisová značka: 31 Cdo 1385/2008

Číslo rozhodnutí: 65

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochrana dobré pověsti právnické osoby, Příslušnost soudu věcná

Předpisy: § 19b odst. 3 obč. zák.
§ 9 odst. 3 písm. m) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e rozsudkem ze dne 19. 9. 2006, výrokem I. zamítl žalobu podle ustanovení § 19b odst. 3 obč. zák., aby žalované byla uložena povinnost zdržet se ve svých kontrolních závěrech, zveřejňovaných ve věstníku Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“), uvádění a uveřejňování zde specifikovaných výroků v souvislosti s hospodařením podniku Lesy ČR, s. p. v lesích, výrokem II. zamítl žalobu, aby žalované byla uložena povinnost uveřejnit omluvu ve specifikovaném znění a formě, výrokem III. zamítl žalobu, aby žalovaná zaplatila žalobci 100 000 000 Kč a výrokem IV. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

K odvolání žalobce V r c h n í s o u d v P r a z e rozsudkem ze dne 7. 11. 2007 rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 219 o. s. ř. ve výrocích ve věci samé potvrdil, ve výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně změnil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Shodně se soudem prvního stupně, s poukazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2001, sp. zn. [II. ÚS 451/2000](#), dospěl k závěru, že „rozhodnutí NKÚ sama o sobě nemohou představovat zásah do základního práva nebo svobody zaručené ústavním pořádkem, ledaže by NKÚ překročil své kompetence.“ Soud neshledal případný exces, kterého by se v této souvislosti žalovaná dopustila, přičemž v předmětném kontrolním závěru použila pouze zevšeobecňující údaje, aniž by jakéhokoli smluvního partnera kontrolované osoby výslovně jmenovala.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včasné dovolání. Jeho přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a výslovně uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. (má za to, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci) a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. (tvrdí, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci). Za otázky zásadního právního významu považuje jednak otázku způsobilosti nezávislého kontrolního orgánu státu zasáhnout do dobré pověsti právnické osoby, jež není ve vztahu k tomuto orgánu kontrolovanou osobou a dále otázku možných právních prostředků obrany proti zásahům kontrolního orgánu do dobré pověsti právnické osoby, jež není ve vztahu k němu kontrolovanou osobou. Nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že uveřejněným zněním kontrolního závěru nedošlo k neoprávněnému zásahu do jeho dobré pověsti, neboť z údajů v něm uvedených lze usuzovat právě na společnost dovolatele.

K dovolání se vyjádřila žalovaná a navrhla jeho zamítnutí. Připomíná, že dovolatel nevymezil ani jednu z právních otázek tak, aby bylo dovolání věcně projednatelné, neboť žádná z nich není judikatorní zobecnitelná. Zdůraznila význam závěrů usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2001, sp.zn. [II. ÚS 451/2000](#), a fakticky vyslovila názor, že jsou zobecnitelné i na danou věc. Žalovaná též poukázala na skutečnost, že dovolatel vyjadřuje především nesouhlas se skutkovými zjištěními, z nichž rozhodnutí soudů obou stupňů vycházejí, takže uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 o. s. ř. Závěrem konstatuje, že žalovaná hodnotila výlučně činnost kontrolovaných osob působících uvnitř státní sféry, a proto nebyla (a ani nemohla být) kontrolována a hodnocena činnost osob jiných. Kontrolní zjištění jsou uvedena v kontrolním závěru výlučně ve vztahu ke státnímu podniku či jeho zakladateli, přičemž kontrolní závěr tím, že má podle zákona shrnout a vyhodnotit skutečnosti zjištěné při kontrole, musí být založen právě na zobecnění zjištěného a nikoliv na jeho konkretizaci.

Tříčlenný senát 30 Cdo, který měl dovolání projednat a rozhodnout o něm, vzal v úvahu rozpor v rozhodování otázky věcné příslušnosti soudů podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. m) o. s. ř. v rámci sporů o ochranu dobré pověsti právnické osoby podle § 19b odst. 3 obč. zák. v případě samotného senátu 30 Cdo. V rozsudku ze dne 22. 10. 2009, č. j. [30 Cdo 3638/2009-93](#), tento senát totiž prezentoval názor, že nelze-li v řízení o ochranu dobré pověsti právnické osoby vztah mezi účastníky podřadit pod klasifikaci obchodních vztahů, pak není dána věcná příslušnost krajských soudů pro řízení v prvním stupni ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. m) o. s. ř., a je proto nezbytné s ohledem k ustanovení § 9 odst. 1 téhož zákona vycházet z věcné příslušnosti okresního (obvodního) soudu jako soudu prvního stupně. Senát 30 Cdo však poté tento svůj právní názor revidoval se závěrem, že uvedené spory v prvním stupni projednávají a rozhodují krajské soudy. Rozhodl proto podle § 20 odst. 1 a 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích ve znění pozdějších předpisů o postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia po té věci projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanovením § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) při svém rozhodování vychází ze zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30. 6. 2009 (dále opět jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán přede dnem 1. 7. 2009 (srovnej Čl. II bod 12 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), vzal současně dále v úvahu skutečnost, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 29. 7. 2009, bylo mimo jiné rozhodnuto o zastavení řízení o návrhu na zahájení insolventního řízení ze dne 26. 1. 2009 ve vztahu k dlužníku C. W., a. s., (tj. v daném

případě vůči žalobci). Dovolací soud se poté zabýval otázkou přípustnosti tohoto dovolání.

Dovolací soud především konstatuje, že dovolatel v úvodní části svého dovolání výslovně brojí proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo rozhodováno o náhradě nákladů řízení. Přehlíží tak, že dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení není podle právní úpravy přípustnosti dovolání v občanském soudním řádu účinném od 1. 1. 2001 přípustné, a to bez ohledu na to, zda jde o měnící nebo potvrzující rozhodnutí o nákladech řízení před soudem prvního stupně či o rozhodnutí o nákladech řízení odvolacího soudu (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2008, sp.zn. [26 Cdo 5002/2007](#)). Skutečností je, že úprava přípustnosti dovolání obsažená v ustanovení § 236 až § 239 o. s. ř. předpokládá možnost dovolání proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení neobsahuje.

Dovolání bylo proto v této části dovolacím soudem odmítnuto jako nepřípustné podle § 243b odst. 5 o. s. ř. ve spojení s § 218 písm. c) téhož zákona.

Pokud v souzené věci dovolání směřuje proti výroku ve věci samé, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I. až III., je nutno poukázat na skutečnost, že dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř. Dovolání je tak přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.]; to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokiem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky [§ 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř.]. Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Dovolání v této věci proti výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé není především přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. Bylo však shledáno přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) téhož zákona, neboť rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve vztahu k řešení otázky možnosti potenciálního dotčení dobré pověsti právnické osoby ve smyslu § 19b odst. 3 obč. zák. nezávislým kontrolním orgánem státu, za situace, kdy tato právnická osoba není ve vztahu k tomuto orgánu kontrolovanou osobou [při těchto úvahách se neuplatnily výtky dovolatele vycházející z ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., protože nesměřují k podmínce existence právní otázky zásadního významu, stejně tak jako důvody vycházející z ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř.].

Dovolací soud poté napadený rozsudek odvolacího soudu přezkoumal ve zmíněném výroku ve věci samé v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že toto rozhodnutí je z hlediska výslovně uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správné (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

Žalobcem uplatněný dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dopadá na

případy, kdy dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. je poznamenáno nesprávným právním posouzením. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, kdy soud buď použije jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo jestliže sice aplikuje správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyloží. Nesprávné právní posouzení věci může být způsobilým dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Podle ustanovení § 19b odst. 2 obč. zák. při neoprávněném použití názvu právnické osoby je možné se domáhat u soudu, aby se neoprávněný uživatel zdržel jeho užívání a odstranil závadný stav; je možné se též domáhat přiměřeného zadostiučinění, které může být požadováno i v penězích. Podle ustanovení § 19 odst. 3 téhož zákona platí uvedené přiměřeně i pro neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby.

Z ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu (dále opět jen „NKÚ“), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o NKÚ“), NKÚ je nezávislý kontrolní orgán České republiky.

Podle § 3 odst. 1 citovaného zákona, NKÚ vykonává kontrolu

- a) hospodaření se státním majetkem a finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob s výjimkou prostředků vybíraných obcemi nebo kraji v jejich samostatné působnosti,
- b) státního závěrečného účtu České republiky,
- c) plnění státního rozpočtu České republiky,
- d) hospodaření s prostředky, poskytnutými České republice ze zahraničí, a s prostředky, za něž převzal stát záruky,
- e) vydávání a umořování státních cenných papírů,
- f) zadávání státních zakázek.

Podle ustanovení § 4 citovaného zákona při kontrole Úřad prověřuje, zda kontrolované činnosti jsou v souladu s právními předpisy, přezkoumává jejich věcnou a formální správnost a posuzuje, zda jsou účelné a hospodárné (odst. 1). Zjišťované skutečnosti podléhají kontrole Úřadu bez ohledu na druh a stupeň utajení (odst. 2). Výsledkem kontrolní činnosti Úřadu jsou kontrolní závěry. Kontrolním závěrem se rozumí písemná zpráva obsahující shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole podle tohoto zákona (odst. 3).

Základem rozhodnutí odvolacího soudu v předmětné věci je zjištění, že žalovaná jednala v rozsahu svých kompetencí a uveřejněným kontrolním závěrem nezasáhla do dobré pověsti žalobce. Odvolací soud (stejně jako soud prvního stupně) mimo jiné přiléhavě odkázal na usnesení (v rozhodnutí zřejmým nedopatřením nepřesně označeno jako „nález“) Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2001, sp.zn. II ÚS 451/2000, z něhož je i pro posouzení předmětné věci významné, pokud Ústavní soud zdůraznil, že z čl. 97 odst. 1 Ústavy České republiky a ze zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu (dále opět jen „NKÚ“), ve znění pozdějších předpisů, do působnosti NKÚ náleží kontrola hospodaření s majetkem státu a kontrola plnění státního rozpočtu, takže tento úřad prověřuje, zda kontrolované činnosti jsou v souladu s právními předpisy, přezkoumává jejich věcnou a formální správnost a posuzuje, zda jsou účelné a hospodárné. Výsledkem kontrolní činnosti NKÚ jsou kontrolní závěry jakožto písemné zprávy obsahující shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole. Všechny schválené kontrolní závěry jsou zveřejňovány ve Věstníku NKÚ a dále jsou

zasílány Poslanecké sněmovně, Senátu, vládě a na požádání ministerstvům. NKÚ plní pouze funkci kontrolní s tím, že je oprávněn a povinen výsledky provedených kontrol zveřejnit, a tak upozornit příslušné orgány státní moci na nedostatky zjištěné při kontrole. Rozhodnutí NKÚ sama o sobě nemohou představovat zásah do základního práva nebo svobody zaručené ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ledaže by NKÚ překročil své kompetence. Odvolací soud současně připomněl, že žalobce nebyl na žádném místě kontrolního závěru výslovně jmenován. Zde je třeba připomenout, že má-li žalovaná dostát svým povinnostem vyplývajícím mimo jiné z již zmíněných ustanovení § 2 a § 4 zákona o NKÚ, nemůže abstrahovat od vztahů mezi kontrolovanými osobami k třetím osobám vzniklých při činnostech kontrole podrobené osoby, neboť opak by ve své podstatě fakticky zamezoval v konkrétních případech pojmenovat případná pochybení kontrolovaného.

Jak pak již bylo zdůrazněno, žalovaná se v daném případě odpovídajícím způsobem zdržela, aby žalobce výslovně jmenovala. Proto úvaha, že nelze dovodit, že by žalovaná výroky formulovanými ve zcela obecné rovině, jakkoliv zasáhla do dobré pověsti žalobce, je plně příléhavá.

Za tohoto stavu je proto třeba mít za to, že závěr odvolacího soudu, že v dané věci nedošlo v případě žalobce k zásahu do práva na ochranu dobré pověsti právnické osoby, a že tak nelze dovodit odpovědnost žalované podle ustanovení § 19b odst. 3 obč. zák., je správný.

Právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je tak vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. V případech, je-li dovolání přípustné, je soud povinen přihlédnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání.

Na tomto místě se dovolací soud zabýval především již zmíněnou otázkou věcné příslušnosti soudů podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. m) o. s. ř. ve věcech sporů o ochranu dobré pověsti právnické osoby podle § 19b odst. 3 obč. zák.

Ustanovení § 9 odst. 3 o. s. ř. upravuje věcnou příslušnost krajských soudů v obchodních věcech. Jde vesměs o agendy speciální, které pro svou náročnost vyžadují, aby byly soustředěny u krajského soudu. Nezanedbatelnou roli hraje i okolnost, že v těchto agendách získaly soudy poměrně vysokou míru specializace. Spory a právní věci uvedené v § 9 odst. 3 písm. h), i), j), l), m), n), o), p), q), s), t), u), v) a w) o. s. ř. jsou vesměs věci typově právně a skutkově složité, popřípadě vyskytující se v soudní praxi méně často. Dovojuje se proto, že je zákon soustřeďuje v prvním stupni u krajských soudů. I když vždy nemusí jít o věci vyplývající z obchodních vztahů, zákon nevyčleňuje tyto neobchodní věci soudům okresním. Ustanovení § 9 odst. 3 písm. m) předepisuje věcnou příslušnost krajských soudů rozhodujících v obchodních věcech také pro ochranu názvu a dobré pověsti právnické osoby, jejímž hmotněprávním základem je § 19b obč. zák.

Z uvedeného vyplývá, že jestliže v posuzované věci jednal a rozhodoval v prvním stupni Městský soud v Praze (a o odvolání ve smyslu ustanovení § 10 odst. 2 o. s. ř. Vrchní soud v Praze), byl tento postup v souladu s vyloženými zásadami a velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu proto setrvává na právním názoru, k němuž dospěla dosavadní judikatura soudů.

Shledány nebyly ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Protože tedy je dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé v uvedeném výroku správné, Nejvyšší soud proto dovolání v této části zamítl (§ 243b odst. 2, věta před středníkem, o. s. ř.). Rozhodoval, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.).